

P. L. B. VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS

INFORMACIJOS

Nr. 14 (21)

1952 m. lapkričio 15 d.

TURINYS

1. Lietuvių švietimo reikalais
2. Lietuviai Vokietijoje
3. Pavergtoje tėvynėje
4. Apkeliavo visą Lietuvą
5. Iš sugrižusiųjų pasakojimų
6. Lenkai tremtyje
7. Lietuvių Vasario 16 gimnazijos apyskaita

LIETUVIŲ ŠVIETIMO REIKALAIS

LIETUVIŲ VASARIO 16 GIMNAZIJOS STATUTAS

Vokietijos Krašto Valdyba, siekdama visų savo institucijų įteisinimo, priėmė, talkoje su gimnazijos vadovybe išdirbtą, gimnazijos statutą. Juo nustatomos gairės gimnazijos veiklai, aptariami gimnazijos siekiams tikslai ir mokinių sudėtis, nustatoma mokytojų ir tėvų komiteto teisės ir pareigos ir tiksliai sutvarkoma lėšų panaudojimas ir jų atskaitomybė.

Čia dedame šio statuto 62 paragrafų svarbesnius nuostatus:

Bendrieji nuostatai

Gimnazijos tikslas - tremtyje esanti lietuvių jaunimą mokyti ir auklėti lietuviškoje krikščioniškoje dvasioje ir paruošti jį studijoms amatų ir augstosiose mokyklose.

Tiesioginis Gimnazijos šeiminkas yra Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba.

Mokslas einamas lietuvių kalba, išskyrus svetimas kalbas. Reikalui esant, kai kurie dalykai gali būti dėstomi vokiečių kalba arba abiem kalbomis drauge. Vokiečių tautos istorija ir Vokietijos geografija dėstoma vokiečių kalba.

Gimnazija savo programą derina su vokiečių tos rūšies mokyklų programa. Lituanistiniai dalykai išeinami pagal Lietuvos Respublikos 1939 m. Svetimo Ministerio patvirtintą programą.

Mokiniai

Į Gimnaziją priimami lietuvių tremtinių vaikai, norintieji siekti 2 skirsnyje nurodytojo tikslo.

Į I-ą klasę priimami ne jaunesni kaip 9 metų, į baigiamąją - ne vyresni kaip 25 metų amžiaus.

Nepakankamai moką lietuvių kalbos vaikai priimami su sąlyga, kad dvejų mokslo metų bėgyje pramoks lietuvių kalbos tiek, kiek reikalauja lietuvių kalbos programa.

Brandos atestatas, be lietuvių kalbos pažymio, neišduodamas.

Mokiniai šalinami iš Gimnazijos Mokytojų Tarybos nutarimu: a) kai sunkiai nusikalsta, b) kai per dvejis mokslo metus neišėjo vienos klasės kurso, c) kai trimestre turi daugiau kaip tris nepatenkinamus pažymius, d) kitais ypatingais atvejais.

Direktorius, vicedirektorius, klasių auklėtojai, mokytojai

Gimnazijos Direktorių skiria ir atleidžia V.L.B. Krašto Valdyba.

Direktorius, Vicedirektoriui ir Mokytojų Tarybai padedant, tvarko Gimnazijos reikalus ir yra atsakingas už gimnazijos darbą.

Vicedirektorius tvarko Gimnazijos ūkį ir kitus Direktorius jam pavestus reikalus ir pavaduoja Direktorių, jam nesant ar negalint eiti savo pareigų.

Tėvų Komitetas

Tėvų Komitetas padeda rūpintis Gimnazijos išlaikymu, jos ūkiu ir auklėjimo reikalais.

Tėvų Komitetas paskiria iš savo tarpo po vieną atstovą į Mokytojų Tarybą ir Ūkio Komisiją.

Tėvų Komiteto atstovas Mokytojų Tarybos posėdžiuose dalyvauja sprendžiamuoju balsu auklėjimo ir mokinių iš gimnazijos pašalinimo klausimus sprendžiant, kitais atvejais - patariamuoju. Ūkio Komisijoje - sprendžiamuoju balsu.

Lėšos ir jų panaudojimas

Gimnazijai ir bendrabučiui laikyti lėšos sudaromos iš:

- a) Krašto Valdybos skiriamų subsidijų,
- b) lietuviškų, kitataučių bei tarptautinių organizacijų skiriamų pašalpų,
- c) atskirų asmenų teikiamų tam reikalui aukų,
- d) kitų šaltinių.

Lėšų telkimą vykdo Krašto Valdyba ir Gimnazija. Jos naudojamos pagal Krašto Valdybos priimamas sąmatas. Gautos pinigais, apranga, maisto produktais ir kt. pajamos įrašomos į kasos ir turto knygas, o pinigai įnešami į Gimnazijos sąskaitą vietos banke.

- 3 -

Sąmatos ribose daromoms išlaidoms padengti, pinigai iš banko išimami Direktoriumi ir Vicedirektoriumi parašais, viršsąmatinoms išlaidoms reikalingas dar ir V.L.B. Krašto Valdybos Pirmininko parašas.

Ne vėliau kiekvieno mėnesio 20 d., Gimnazija prisiunčia Krašto Valdybai pareišto mėnesio pajamų-išlaidų apyskaitą.

Ne rečiau kaip kartą į metus, Krašto Valdyba skiria Komisiją Gimnazijos turto ir piniginei atskaitomybei patikrinti, tačiau ji pati per savo atstovą kiekvienu metu gali patikrinti Gimnazijos turta ir atskaitomybę.

Ūkio Komisija

Ūkio Komisija iš: Vicedirektoriumi - Komisijos Pirmininko -, Mokytojų Paryšos skirto atstovo ir Tėvų Komiteto atstovo, prižiūri maisto ir kitus sandėlius, virtuvės darbą ir kitus su Gimnazijos ūkiu susijusius dalykus. Ji priima gaunamą turta ir nurašo išleidžiamąjį. Ji sudaro Gimnazijai išlaikyti pajamų ir išlaidų sąmatas.

Toliau statute aptariami mokinių bendrabučio, maitinimo ir sandėlių, parengiamųjų klasių ir gimnazijos raštinės reikalai. Baigiamuose nuostatuose pažymima, kad statutui vykdyti Krašto Valdyba leidžia taisykles ir instrukcijas.

VARGO MOKYKLŲ DARBO IR TVARKOS NUOSTATAI

Vokietijos Krašto Valdyba, steigdama ir palaikydama lietuvių vargo mokyklas, sklandesniai darbui išleido 23 paragrafų nuostatus, kurie suteikia vargo mokyklų organizacijai tvirtus reikalus ir žymiai padeda dažnai nepatyrusiems savanoriams talkininkams toms mokykloms vadovauti.

Pirmajame paragrafe taip nusakoma mokyklų uždaviniai:

"Vargo mokyklos steigiamos ten, kur neveikia normalios lietuviškos mokyklos. Jų uždavinys - išauklėti lietuvių tremtinių vaikus sąmoningais lietuviams, kurie ne tik žinotų savo etnografinę kilnę, bet ir mylėtų savo tėvynę Lietuvą, lietuvių tautą, jos kalbą, dainas, brangintų lietuviškus papročius ir mokėtų sunderinti pagarbą ir meilę savo tautai su jaunimą stipriai veikiančia kitų tautų kultūra ir civilizacija".

Antrajame paragrafe, tarp kitko, nusakoma:

"Vargo mokyklas organizuoti, jose dirbti ir joms vadovauti turi teisę kiekvienas pilnateisis lietuvių bendruomenės narys - lietuvis, kad ir nekvalifikuotas mokytojas, gavęs tam tikslui Krašto Valdybos pritarimą".

Kitais paragrafais nurodoma, kaip mokyklą tvarkyti, kaip vesti pinigines atskaitomybės knygas, dienynus ir pan. Lankantieji mokyklas suskirstomi laipsniais: I laipsnis - vaikams nuo 6 iki 10 metų, II - nuo 10 iki 14 ir III - vaikams per 14 metų amžių.

Priede duodami pavyzdžiai, kaip vesti knygas ir darbo programa visiems trims laipsniams.

Vokietijos vargo mokyklų būklė yra labai sunki, nes ne tik grupėmis aukojantieji tautiečiai, bet ir atsitiktiniai aukotojai, visas aukas siunčia išskiami tik gimnazijai palaikyti. Krašto Valdyba neturi teisės pinigais kitaip panaudoti ir tokiu būdu lieka vis labiau užmiršta ši svarbi lietuvių švietimo sritis.

LIETUVIAI VOKIETIJOJE

SUNKIAI NUBAUSI LIETUVIO IŠDAVIKAI

Spalio 25 d. vokiečių teismas Braunschweige nubaudė du vokiečius už lietuvių V. Urbanavičiaus išdavimą sovietams po 3 metus sunkių darbų kalėjimo.

Urbanavičius buvo pabėgęs iš rusų kalėjimo, rado darbo vienoje Braunschweigo drogerijoje, su kurios savininku, W. Sandig, susidraugavo. 1948 m. pabaigoje Urbanavičių aplankė iš rusų zonos atvykęs vokiečių G. Marschall ir perdavė jam rusų zonoje gyvenančios jo sužadėtinės linkėjimus ir jos prašymą atvykti į zonos pasienį pasimatymui.

Urbanavičius buvo atsargus, nevyko pats, bet paprašė savo darbdavį ir draugą Sandig nuvykti ir patikrinti, ar viskas tvarkoje. Sandig nuvykęs susitiko su rusais ir davėsi jų prikalbamas Urbanavičių išduoti. Marschall taip pat buvo rusų užverbuotas ir jų į Braunschweigą pasiųstas. Tokiu būdu, grįžęs iš rusų zonos, Sandig ne tik Urbanavičių nuramino, kad jis gali vykti į pasienį, bet jį dar ir paskatino, pranešdamas, kad Urbanavičiaus sužadėtinė zonos pasienyje jo lauksianti ir kad ji su laužiusi koją.

Dabar Urbanavičius buvo jau visai tikras ir, nieko blogo nemajausdamas, nuvyko su Sandig į rusų zonos pasienį. Čia, einant keliu, iš krūmų iššokęs Marschall Urbanavičių smūgiu pri-trenkė ir, nustojusį sąmonės, nuvilko pas rusus. Marschallui rusai pažadėjo už tą žygį 4000 markių, o Sandigui pažadėjo įtaisyti drogeriją ir gerai aprūpinti jo šeimą.

Vokiečių policija, sužinojusi apie įvykį, nusikaltėlius ilgai sekė. Vieną dieną, atvykęs Marschallui iš rusų zonos, jis ir nusikaltimo dalyvis Sandig buvo suimti, perduoti teismui ir dabar nubausti. Urbanavičiaus ir jo sužadėtinės likimas yra nežinomas. Rusai, pagavę Urbanavičių, išvežė ir jo sužadėtinę.

- 5 -

PASITARIMAI REUTLINGENE

Lapkričio 5 d. VLIKO būstinėje Reutlingene įvyko platus pasitarimas VLIKO ir Bendruomenės bendradarbiavimo reikalais. VLIKO kviečiami, pasitarime dalyvavo Vokietijos Krašto Valdybos nariai, p.p. Pr. Zundė, E. Simonaitis, J. Lukošius ir A. Venclauskas; VLIKO Vykdomosios Tarybos nariai, p.p. Prof. Žalkauskas, Dr. P. Karvelis, Šidiškis ir Brakas.

INFORMACIJOS ČIKAGOS RADIO VALANDELEI

Pagal įvykusį susitarimą, Vokietijos Krašto Valdybos Propagandos Skyrius pradėjo reguliariai aprūpinti žiniomis Čikagos lietuvių kasdieninę radio programą, kurios leidėja jau 20 metų yra p. Sophie Barcus, o dabartinis redaktorius - Balys Brazdžionis. Programa duodama gana galingos WGES radio stoties ir jos klausosi apie 50 tūkstančių lietuvių, kartais ir daugiau. Žinios, paskaičius jas radifone, eina per "Pasaulio Lietuvių Žinių" biuletenį spaudai.

RYTPRŪSIO BALSAS

Vokietijos Krašto Valdyba gavo vieno rytprūsio laišką vokiečių kalba, iš kurio dedame kelias charakteringas ištraukas:

"Jūs gal pasijuoksite iš čia reiškiamo 62 metų amžius žmogaus noro, bet Jūs jį suprasite, kai prisiminsite, kaip giliai, kietai ir neišdildomai pasąmonėje išlieka tėvų ir protėvių įgimtieji papročiai, tautinės ir kalbinės žymės ir ypatingumai, kai prisiminsite, kad tėvynės pasiilgimas nekyla, kol joje gyvena ir ją tikrovėje turi.

Nors mano tėvas gerai mokėjo vokiečių kalbą, bet jam jo lietuviškas knygynėlis ir laikraštis ("Tilžės Keleivis") buvo mielesni. Kadangi mano motina nė žodžio lietuviškai nemokėjo, tai namuose buvo kalbama vokiškai. Lietuviškai aš suprantu vos kelis žodžius, kuriuos išmokau iš kaimynų vaikų ir, deja, per daugelį metų beveik visus užmiršau.

Bet štai koks keistumas:

Tėvynė ir tėviškės papročiai dinga iš akių, bet iš sąmonės gelmių prisiminimai su jėga ir pasiilgimu kyla į sąmonės paviršių. Nors aš lietuviškai vos kelis žodžius temoku ir apytikriai suskaičiuoju iki keturiasdešimt, aš vis ir vis pagauanu save bebendant tuos skaičius prisiminti ir sustojant ten, kur daugiau jau nebemoku.

Kitų kalbų galiu klausytis be susidomėjimo, bet jeigu kartais išgirstu kokią lietuvių kalbant arba žmogų su lietuvišku akcentu, tai, nors aš nieko nesuprantu, mano ausims tie žodžiai yra muzika. Iš sąmonės tuoju kyla prisiminimai iš sugyvenimo su kaimynais ir jų vaikais.

- 6 -

Ir štai dabar mano keistas noras. Lietuviškų prisiminimų verčiamas, aš susiradau Lietuvninkų Kalendorių (1952). Man būtų miela turėti lietuvišką Testamentą arba nors kokias Evangelijas ar psalmes, kad galėčiau, palyginęs su vokiškuoju tekstu, susirasti lietuviškus žodžius. Taip pat užmiršau lietuviškųjų raidžių ženklų reikšmę. Gal ką nors apie tai turėtumėte? Prašom man pranešti kainą.

Labai norėčiau žinoti, kiek lietuvių išsigelbėjo per antrąjį pasaulinį karą ir kiek jų turėjo likti? Jau vien tik Tilžės-Zemunos apskrityje buvo daugybė kaimų su beveik vien tik grynai lietuvišais gyventojais. Ir kokie tai buvo darbštūs, tvarkingi ir dori senojo būdo žmonės (pav. Gilgės, Tavės, Nemonės, Insės ir Susimilkių kaimuose)".

Šios laiško ištraukos išsidėmėtinos Did. Lietuvos lietuviams, kartais abejojantiems dėl mūsų žmonių iš Klaipėdos krašto ir Rytprūsių tautiškumo.

KLAIPĖDIEČIŲ ABEJONĖS

Duodame dviejų žinomų klaipėdiečių trumpas laišku ištraukas, kurios parodo, kaip skaudžiai jaučiamas bet koks visuomeninis nedarnumas.

Kiel-Friedrichsort lietuvių seniūnas, sakytojas A. Peteraitis kurio 80 metų sukaktį neseniai paminėjome, tarp kitko, rašo:

"Turiu Tomstai pranešti, kad IX/24 d. 18 val. Ponas Prof. K.J. Končius prie mūsų apsilankė. Prie to apsilankymo buvome mes suvadinę visus tremtinius, kadangi nuo to pono jau pirma buvo pareikalauta.

Jis kalbėjo apie pašalų gavimą, tas pareis tik per jo išrūpinimą. Man jo paklausus, o ką veiks išrinktoji valdyba Hannoverijoje, atsiliepė, kad mes priklausom vienat į Muncheną, visus raštus turime BALFO igaliotiniui Rugieniui, Munchen, siųsti. Dabar būtų ta sąjėlė lietuvių suskaldyta?"

Eckernfördės seniūnas H. Siušelis rašo:

"Rugsėjo 24 d. vakare 8 val. aplankė BALFO Pirmininkas ponas Prof. kan. Dr. J.B. Končius mūsų stovyklą, tą laiką buvo sušauktas apyl. lietuvių susirinkimas. Ponas Prof. Dr. Končius laikė prakalbą emigracijos ir šalpos reikalais ir pranešė, kad šalpai gauti neįvokių mokesčių mokėti nereikia... Šunku buvo ir iki šiol su mokėjimu mokesčių, manau, kad daugumą nebemokės.

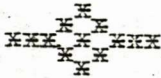
Toliau tapė išrinkta nauja šalpos dalinimo komisija su 5 asmenimis. Susirinkimas buvo išrinkęs mane - šalpos pirmininku, bet ponas Prof. praeiškė, kad aš PLB pirmininkas negalīs ir šalpos pirmininku būti..."

- 7 -

KAIP BRANGIOS GIMTOJO KRAŠTO ŽINIOS

Vieno Vokietijos Krašto Valdybos Informacijų Skyriaus bendradarbio brolis, gyvenantis JAV, gavęs iš brolio Vokietijos Krašto Valdybos "INFORMACIJAS", taip rašo:

"Tiesa, labai dėkoju už biuletinį, kurį man siuntinėji, nes jis labai pradžiugina ir drauge daug pravirkdo, skaitant iš Lietuvos partizanų gyvenimo. Tai labai dėkoju už biuletinį".

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

"Žydinčioje Žemėje"

"Galutinai ir negrižtamai nugalėjo respublikoje kolūkinė santvarka. Lietuvos kaime dabar viešpatuoja socialistinė ūkio sistema. Žemės ūkis aprūpintas milžinišku skaičiumi mašinų" - iš LKP(b) sekretoriaus A. Sniečkaus pranešimo LKP(b) VII suvažiavime, "Tiesa" Nr.232, 1952 m. rugsėjo 30 d.

Gi ta pati "Tiesa" Nr.235, 1952 m. spalio 3 d., straipsnyje apie kolūkiuose esamus trūkumus, rašo: "... Negeresnė padėtis kolūkyje ir su rudens sėja. Kolūkis turi dvi arklines kuliamašias, yra MTS traktorinė sėjamoji, bet jos neišnaudojamos, ir sėja atliekama rankiniu būdu, nekokybiška sėkla. Nė kiek negeresni reikaliai ir "Tarybinės Žemaitijos", "Žemaičių Krašto", "Žydinčios Žemės" ir eilėje kitų rajono kolūkių, nes jie irgi buvo po kelis kartus svarstyti rajono vykdomojo komiteto posėdyje. ...

Taigi, atrodo, kad čia nereikalingi nei komentarai. Nežiūrint "milžiniškų skaičių mašinų", "Tarybinė Žemaitija" apsėjama vis dar tais pačiais buržuaziniais prosenolių metodais - iš sėtuvės, užkabintos ant palinkusio Lietuvos ūkininko kaklo, pūslėtom rankom sėkla beriama "Žydinčios Žemės" kolūkio dirvon...

"Ar ilgai dar tęsis tokia padėtis?"

"Tiesos" Nr.235, 1952 m. spalio 3 d. numeryje aprašomi Druskininkų pradžios mokyklos beviltiška kova su Druskininkų rajono vykdomojo komiteto pirminko pavaduotoju Sockovu.

Mokyklai buvęs pastatytas didelis dviejų aukštų namas, į kurį turėjo būti perkelta pradžios mokykla, lig tol buvusi angštose ir netinkamose patalpose. Tačiau mokyklai skirtame name buvo patalpintos visokios įstaigos, kaip pašto agentūra, pieno priėmimo

punktas, apylinkės taryba ir, pagaliau, net krautuvė, gi mokykla pati vėl sugrūsta angštose patalpose, kur net, anot "Tiesos", nesant pionierių kambario, negalima gerai išvystyti mokymo-auklėjamojo darbo". Todėl "Tiesai" nesuprantamas tas bejėgiškumas, kuri parodo Druskininkų rajono vadovai taikstydami su tuo, kad jų nurodymai nevykdomi apylinkės tarybos pirmininko. Ar ilgai dar tęsis tokia padėtis? - patetiškai klausia "Tiesa".

Tokia padėtis, reikia manyti, tęsis tol, kol Dievas neišvys iš "darbininkų rojaus" pirmuosius didžiuosius nusikaltėlius.

Sniečkaus "ataskaita"

"Tiesos" 232 Nr. 1952 m. rugsėjo 30 d. ir 233 Nr. spalio 1 d. numeriuose praskelbtas ilgas LKP(b) CK sekretoriaus L. Sniečkaus pranešimas LKP(b) VII suvažiavimo proga. Beveik per ištisą laikraštį suminėdamas įvairius laimėjimus, Sniečkus toliau pradeda "generalinį puolimą" - beveik tiek pat vietos skirdamas trūkumams, kuriais pakaltinamas visas tarybinės Lietuvos valdžios aparatas.

Ypatingai daug priekaištų daroma žemės ūkio darbuotojams, iškeliant begales trūkumų kolūkių administravimo srityje. Kaip vaistą šitoms blogybėms gydyti, Sniečkus nurodo, kad: "Ypatingai svarbus uždavinys partinių, tarybinių ir žemės ūkio organų darbe vadovaujant kolūkiams pasilieka tolesnis kolūkių politinis ir organizacinis-ūkinis stiprinimas, politinio darbo kolūkiečių tarpe stiprinimas, kėlimas jų politinio budrumo užsimaskavusių buožinių nacionalistinių elementų likučių visokių priešiškų pasireiškimų atžvilgiu. Būtina ir toliau dirbti sistemingą darbą demaskuojant ir kolūkius pralindusius buožes ir apvalant nuo jų kolūkius". - Prie šio galėtume pridurti, jog ir Lietuvos partizanai nesnaudžia, demaskuodami ir apvalydami lietuviškuosius kolūkius nuo "pralindusių" ir juos Sniečkaus draugų...

Toliau Sniečkus smarkiai puola partijos narius už per mažą išvystymą kritikos ir savikritikos, nurodydamas, kad "kritika ir savikritika nepakankamai išvystyta mūsų respublikinėje partinėje organizacijoje".

Na, o jei, kad ir su draugo Sniečkaus pritarimu, pabandysi "išvystyti" kritiką ir savikritiką, tai gali tikėtis būti užpultas, kaip Sirvys Sabakino, ir netekti net tarnybos... O valgyti juk ir komunistas nori.

Paleckio ir Gedvilo sostai braška

Tame pačiame partijos suvažiavime Sniečkus savo pranešime rūsčius Zeuso žaibus paleido net ir į Tarybinės Lietuvos galiūnus - draugą M. Gedvilą ir draugą J. Paleckį.

"Ministrų Taryboje neskiriama pakankamo dėmesio kultūrinės statybos klausimams, miestų sutvarkymui, darbo žmonių buitinių

- 9 -

sąlygų pagerinimui. Už tuos trūkumus kaltė tenka visų pirma Ministrų Tarybos pirmininkui drg. M. Gedvilui"...

Draugui M. Gedvilui, po šito reikšmingo priekaišto, daugiau nieko nelieka, kaip muštis į krūtinę ir palažu ruoštis į "kurortą", pasigydyti nuo negalavimų, atsiradusių per ilgai sėdint vienoje ir toje pačioje tėvo Stalino stiliaus kėdėje, kuri, kaip žinoma, nepasižymi dideliu patogumu.

Bet dar didesnis rūstybės žaibas trenkė į draugą Paleckį: "Suvažiavimo delegatai griežtai kritikavo atskirus respublikos vadovaujantius darbuotojus už jų prisitaikėlišką pažiūrą į buržuazinio nacionalizmo faktus. Lietuvos KP(b) CK biuro narys drg. Paleckis bendromis kalbomis prieš buržuazinį nacionalizmą dangstė savo nenorą demaskuoti konkrečius nacionalistinių pažiūrų skleidėjus, nekovojo prieš juos.

Suvažiavimo delegatai drg.drg. Bieliauskas, Niunka, Liaudis, Šumauskas, Mocijauskas, Žiugžda, Kaumitė ir kiti konkrečiais pavyzdžiais parodė, kad drg. Paleckis ne tik taikstėsi su buržuaziniais nacionalistais, bet daugelį iš jų ir palaikė. Jis nepakankamai aktyviai dalyvavo partinės organizacijos kovoje už socialistinį žemės ūkio pertvarkymą. Pasisakęs suvažiavime drg. Paleckis pripažino kritiką jo adresu teisingą ir pasižadėjo savo klaidas ištaisyti praktiniame darbe".

Taigi, draugui Paleckiui ne tik jau teko muštis į krūtinę, bet, atitaisant savo klaidas socialistinio žemės ūkio pertvarkymo srityje, reikės daboti, kad, lupant septintą kailį nuo Lietuvos kolūkiečio, nesudrebėtų ranka, nes kitaip irgi teks į "kurortą" iškeliuti.

Užkeiktas muziejus

Gražiai ir poetiškai aprašo "Tiesa" Nr. 235, 1952 m. spalio 3 d. numeryje Trakus ir jų kraštotyros muziejų:

"Jūs būsite tikri, kad tokių muziejų atrasite, nes juk kiekviename rajone yra kraštotyros muziejai, o Trakuose toks muziejus - tikrų tikriausiai turėtų būti idomus ir turtingas...

Su tokiais viltimi ieškodami kraštotyros muziejų, jūs pamatysite, kad Trakuose, kur anksčiau nebuvo nė vienos vidurinės mokyklos, dabar yra daug kultūros įstaigų. Bet, išivalzduokite, tarp tų įstaigų jūs kraštotyros muziejaus nerandate. Daugelis trakiečių tik pakilnoja pečiais - apie jį nieko nežino. Staiga jūs pamatote originalios architektūros mūrinį pastatą su aukštu, smailiu, raudonomis čerpėmis dengtu stogu, o prie jo dvi senoviškas patrankas. Praeivis jums paaiškina, kad tai ir yra Trakų kraštotyros muziejus.

- Bet jūs į jį nepateksite, - perspėja jis. - Jei senovėje Trakai buvo sunkiai prieinama vieta, tai dabar tiek pat sunkiai prieinamas Trakų kraštotyros muziejus...

Iš tikrųjų į muziejų patekti nebuvo galima. Į mus rūsčiai

- 10 -

žiūrėjo du senoviškos patrankos vamzdžiai, tarytum sakydami: ne-trukdykite mums ramybės... Sunkios ažuolinės durys, apjuostos granitu, buvo aklinai uždarytos. Patrankos tylėjo, ir mums teko ilgai kalbėtis su Trakų gyventojais, kol sužinojome, kas įvyko su kraštotyros muziejumi (arba, tiksliau, kas neįvyko...).

... Tai buvo seniai, po karo. Trakiečiai išgirdo, kad bus steigiamas muziejus... O 1949 m. pasklido kalbos, kad jau vyksta tam tikri darbai, kurie pagreitins muziejaus atidarymą. Tuomet muziejaus direktoriaus pareigas ėjo Saulys, kurio nuomone, muziejų galima buvo atidaryti ir be eksponatų. Esant kitoms nuomonėms, direktorius Saulys atsistatydino iš pareigų, o į jo vietą atėjo naujas direktorius Goldbergienė. Muziejaus mokslinio darbuotojo atata užėmė Timavičius".

Ir, matyti, kad tuo pačiu laiku, kai šitie du "lietuvių" pasiėmė kraštotyros muziejų į savo rankas, ji užkeikė ir pradėjo saugoti ne tik du senoviškos patrankos vamzdžiai prie ažuolinių durų, bet senelio Kęstučio dvasia, kuri rūšiai žvelgia iš muziejuje esančių eksponatų, kaip pati "Tiesa" rašo, "vaizduojančių Trakų istoriją, pav., senoviškos graviūros ir paveikslai, vaizduojantieji Trakų pilį XVI-XVII amž., pilies krosnių koklių liekanos, akmeniniai sviediniai, akmenų amžiaus įrankiai, rasti Trakų rajono teritorijoje, viduramžių laikų lietuvių karių ginklai, šarvai ir t.t."

Nutrūko ryšys su masėmis

"Tiesa" 1952 m. spalio 3 d., 235 numeryje ilgu straipsniu stengiasi sumažinti nutrūkusius ryšius su masėmis.

"Mūsų kolūkių partinė organizacija negausi. Nepaisant to, ji turi didelę įtaką kolūkio gyvenime. Visi komunistai dirba svarbiausiose kolūkinės gamybos baruose - kolūkio valdyboje, gyvulininkystės fermose, statybos brigadoje".

Pasigirdama tų partinių kolūkiečių "didelis laimėjimas", "Tiesa", tačiau, nusiskundžia, kad "dar toli gražu ne viskas padaryta". - "Svarbus partinių organizacijų, visų komunistų uždavinys stiprinti ryšius su masėmis. Pakeistų partijos Įstatų projekte parašyta: "Diena iš dienos stiprinti ryšius su masėmis, laiku atsiliepti į darbo žmonių pageidavimus ir poreikius, aiškinti nepartinėms masėms partijos politikos ir sprendimų prasmę, atsimenant, kad mūsų partijos jėga ir nenugalimumas yra jos gyvybiniai ir nenutrūkstami ryšiai su liaudimi".

Kaip tas galėjo atsitikti, kad komunistų partija net savo naujame įstatų projekte yra priversta raginti savo narius palaikyti ryšius su masėmis, taigi su liaudimi, kuri, matoma, sava savais keliomis, o partiniai "vaikai" savais, tur būt, nei draugas Stalinas negalėtų atsakyti.

- 11 -

APKELIAVO VISĄ LIETUVĄ

Vokietis lietuviška pavarde

Karaliaučiuje gimęs, lietuviškai nekalbąs, bet Lietuviška pavarde vokietis, vardu Günther'is, mūsų bendradarbi pradžioje priėmė su nepasitikėjimu. Pačiau kai apklausinėtojas pasisakė esąs lietuvis, G. pareiškė, kad "uns wurde in Litauen geholfen, und wir wollen, soweit wir können, helfen", - "mums padėjo Lietuvoje ir mes kiek galėdami padėsime".

G. jau 14 metų amžiaus buvęs vokiečių kariuomenėje. Sovietams atėjus, vargęs stovyklose, iš kur 1947 m. pabėgęs ir traukiniu iš Karaliaučiaus nuvažiavęs į Kruoną. Iki 1951 m. jis, niekur ilgiau neapsistodamas, apkeliavęs visą Lietuvą skersai ir išilgai, išskyrus tik Suvalkiją ir Vilnių. Buvęs Kėdainių, Sėtos, Pagirio, Dotnuvos, Subačiaus, Rokiškio, Utenos, Joniškio ir Šiaulių apylinkėse. Buvęs ir Latvijoje, pasiekęs net Estiją, bet vėl grįžęs Lietuvon, kur ilgėliau išsilaikęs Žagarės apylinkėje. Čia susitikęs vokietaitę, su kuria grįžo į Vokietiją ir ją vedė.

Keliant vis turėjęs neva dėl to, kad ūkininkai ne labai noriai priimdavę nakvynėn jaunus vyrus, - merginoms tuo atžvilgiu buvę langvinau. Prašydavęs pavalgyti ir pasisiūlydavęs pakapotį malkų arba padėti prie derliaus nuėmimo. Bet paskutiniu laiku žmonės patys, mažai beturėdami žemės, trūkdavo maisto. Geriausi žmonės esą apie Joniškį ir Skaistgirį. Kolchoze niekad nedirbęs. Kolchozuose žmonės patys mažai ką turėję ir mažai tegalėję duoti.

Trėmimai

Daug keliavęs po kraštą, G. daugiau turi bendrą vaizdą apie trėmimų apimtį. Daugiausia tuščių sodybų matęs apie Sėtą ir Pagirio valsč. (Ukmergės apskr.). Liūdniausi vaizdai apie Sėtą. Ten bene daugiausia buvę ištrėmimų. Pakelėsi kai kur sodybos viena po kitos ištuštėjusios, kai kur jau apgriuvusios, laukai neidirbti. Lietuvoje nė vieno valsčiaus nelikę trėmimų nepaliesto, bet trėmimų apimtis ne visur vienoda. Galima sakyti, kad visi turtingesnieji ūkininkai, turėję daugiau 10 ar 15 ha žemės, jei jie nebuvo partiniai arba neturėjo protekcijos pas komunistus, yra išvežti.

Apie Joniškį taip pat buvę trėmimų, bet jau žymiai mažiau, kaip Kėdainių ar Ukmergės apskr. Taip pat apie Mažeikius išvežta mažiau. Latvijoje maždaug toks pat įvairus vaizdas. Didžiausi masiniai trėmimai buvę 1948 ir 1949 metais. Pavienių išvežimų buvę ir vėliau - 1950 ir 1951 metais.

Partizanai

Apkeliavęs daugelį apskričių, G. taip pat turi maždaug bendrą vaizdą, kur partizanų judėjimas yra didesnis. Tokiose vietose ir trėmimų esą ypatingai daug. G. niekur nematęs tiek daug pakelėse NKVD ir sribukų, kaip tose apylinkėse, kur yra daugiau partizanų. Prie kiekvieno miško matęs jų kulkosvydžius

- 12 -

ir postus. Bet į mišką milicija eiti nedrįsta.

Iš susitikimų su partizanais, G. susidūręs vaizdą, kad jų išvaizda labai gera, jie esą gerai apsirengę ir gerai ginkluoti. Nukauti partizanai padedami turgaus aikštėje, kad žmonės juos matytų. G. pats matęs 1947-48 metų žiemą Sėtoje du padarus lavonus miestelyje. Milicija stebėjo žmones ir, jei kuris nors atpažindavo, tą tuojau suimdavo ir tardydavo.

Keliaudamas, ne kartą girdėjęs iš toli smarkius susišaudymus. Pav., 1949 m. tarp Subačiaus ir Kupiškio girdėjęs miškuose susišaudymus. Tada toje apylinkėje buvę didelių neramumų. Labai daug sribukų ir milicijos buvę siunčiama į tas sritis, daug jų partizanai nukovę. Panevėžyje tais metais matęs 3 tokiu būdu žuvusių sribukų laidotuves, kuriose dalyvavę net istaigų tarnautojai ir kariuomenės dalinys. Už šio karsto ant pagalviukų buvę nesami ordinarai.

Kolchozuose vis daugiau atsiranda sribukų. Kai kur ir brigadieriai gauna ginklus. Saugojama, kad žmonės neremtų partizanų. Buvę kalbama, kad būsia įvesti "rajonai", kurio gyventojams be specialaus leidimo nebūsia leidžiama iš jo išvykti.

Komunistai

Nors komunistų esą ir ūkininkų tarpe, bet dauguma jų nesutinka su komunistiniu režimu. Miestuose komunistų esą žymiai daugiau, ypač valdinas tarnybas turinčiųjų tarpe. G. žinojęs kažkokį "Intuk" vadinamą jauną vyrą, kurio pavardėsneatsimenas. Jis, nors buvęs dar tik 19 metų amžiaus, Sėtoje buvęs kompartijos "vadas". Kilęs iš Gegužynės, motina mirusi, o tėvą, kuris buvęs kitokių pažiūrų, įkišęs į kalėjimą. Pasižymėjęs žiaurumu ir išdavinėjimais, terorizavęs gyventojus ir visad vaikščiojęs su ginklu. Jis pasižymėjęs ir trėmimų metu.

Nemalonų susidūrimą su policija G. turėjęs 1950 m., kai keliavę iš Žagarės Filžės link. Tai buvę Skaudvilėje, jie atsigulę šventoriuje, prie senos medinės bažnyčios, palei mūrinę tvora ilsiėjosi - iš viso apie 10 vokiečių, daugiausia moterų ir jaunuo-lių. Trys iš jų nuėję į šalį, buvo pastebėti milicijos ir suimti. Likusieji susijaudinę nutarė visi kartu nueiti į miliciją ir prašyti, kad paleistų suimtuosius arba tegu suima visus. Jie buvę ištardyti, patikrinti dokumentai ir smarkiai išplūsti. Jie aiškinęsi, kad neturi darbo ir nori vykti į stovyklą, į Panemunę. Bet ten buvę milicininkai ir sribukai įmirę jiems grasino ir pradėjo mušti. Šakė, esą, Sovietų Sąjungoje visi turi darbo. Paskui "načalnikas" liepęs juos paleisti.

X
X X X
X X X X X
X X X
X

- 13 -

IŠ SUGRIŽUSIŲJŲ PASAKOJIMŲ

LIETUVIŲ DOSNUMAS

Krašto Valdybos atstovo apklausieta, viena 1951 m. iš Lietuvos sugrižusi vokiečių taip pradeda savo pasakojimą:

"Karali aučiuje siautė didžiausias bėdas. Labai daug gyventojų nuo bado mirė. Drug kas bėgo į Lietuvą, nes mus pasiekė gandai, kad ten labai geri žmonės gyvena, kurie vokiečius mielai priima, globoja ir nuo rusų slepia. Savo gyvybę gelbėdama, nutariau ir aš vykti į Lietuvą, nors buvo reikalinga daug sunkumų nugalėti. Tam tikslui kelios moterys suradome porą karininkų, kurie traukiniu vyko į Lietuvą. Jie buvo ukrainiečiai.

Pasislėpėme vagone po bagažų ir taip laimingai 1948 m. kovo mėn. aš nuvykau į Kauną. Ir aš ir kiti vokiečiai buvome labai išbadėję, dėlto lietuviai stotyje ir gatvėje tuojau žinojo, kas mes tokie esame. Vienas lietuvis stotyje, silpnai vokiškai kalbėdamas, paklausė, ar esu alkana. Nusivedęs kiek į šalį, davė man gabalą lašinių.

Lietuviai iš visų pusių kišo mums rublius, aš turėjau jų pilną saują. Vaikai, eidami į mokyklą, davė mums savo priešpiečius. Iš pradžios valgiau tik sausą duoną, kad sveikatai nekenktų. Vieną mėnesį pasilikau Kaune, elgetaudama. Lietuviai vis duodavo".

PER MIESTELI ŽYGLIAVO PARTIZANAI

Viena, taip pat iš Lietuvos sugrižusi, moteris pasakoja, kad Lietuvoje 1949 m. ji miške sutikusi apie 20 partizanų. Kartu su viena lietuve jau iš tolo juos pamačiusi ir abi norėjusios pabėgti. Bet jos draugė atpažinusi, kad tai ne rusai, o partizanai. Jiems priėjus, ji pažinusi, kad keli iš jų yra aplinkinių kaimų gyventojai. Partizanai pagrasinę apie susitikimą niekam nepasakoti, net ir namie. Jie visi buvę uniformuoti, gerai ginkluoti, o kepurėse turėję įsisegę kaukolę.

1950 m. vasarą apie 50-100 partizanų pražygiavę Žagarės miesteliu, drinuodami lietuviškas patriotines dainas ir šaukdami: "Su Korėja baigta, greit bus baigta ir čia!". Milicija, NKVD ir rusų kariuomenės dalinys jų visai neužkabines. Buvę išplėšti sandėliai ir pintas maistas. Gyventojams ir vaikams buvo dalinami sėklumai ir kt. Po to įvykiu atvykę kariuomenės daliniai apsupo visą mišką ir iš trijų pusių ėmė jį "šukuoti". Per apsirikimą, įvyko susišaudymas tarp pačių rusų dalinių, - tuo jieškojimas ir buvęs baigtas, partizanų nesuradus.

- 14 -

PARTIZANAI PAMOKĖ

Viena jauna, Tilžėje gimusi, 21 metų vokiekaitė, 1951 m. grįžusi su transportu iš Lietuvos ir draugiusi išbuvusi Skuodo apskrityje, tarp kitko, pasakoja tokią jos pergyventą epizodą:

"1950 m. gruodžio mėn. per vestuves pas vieną ūkininką iėjo uniformotas partizanas, su pistoletu rankoje, be kaukės (mums pažįstamas ūkininkas, kurio tėvai buvo ištremti). Jis iškė orkest-
rui groti jo garbei maršą. Pats gi, laikydamas rankoje sąrašą, iš eilės visų klausinėjo dokumentų, vis žiūrėdamas sąrašą. Ir ma-
ne paklausė, kas aš. Atsakiau, kad vokiečių. Paklausė, ar ne šnipė, ir daugiau nevargino. Tikrindamas toliau, apsisusto ties vienu, 17 metų berniuku, iš kito kaimo. Patikrinęs sąrašą, berniukui liepė klauptis prieš Marijos paveikslą ir melstis - kai persižagnos po maldos, bus nušautas. Keltė - jo brolis esąs sribų vyr. leitenan-
tas ir dalyvavęs 3 šeimų išvežime Sibiran, taip pat ir šio parti-
zane motinos. Jaunuolio tėvams, buvusiems vestuvėse, išdrožė pa-
mokslą, ypač motinai: "Motin, motin, kokius vaikus išauginai? Bet ateis diena..." ir t.t. Vaikiną gerokai primušęs, pagrasino nie-
kur nesidėti ir brolių išpėti. Po to iš vestuvių išėjo. Lauke ant žemės buvo sugulę apie 20-30 partizanų. Gi jieškomasis to 17-mečio brolis buvo pasislėpęs po stalu ir jo nerado, nes niekas neišdavė, bijodami vėlesnių represijų".

LENKAI TREMTIJE

LENKŲ ORGANIZACIJA VOKIETIJOJE

Vokietijoje einančio lenkų laikraščio "Polak" žiniomis, nesu-
tarianti lenkų bendruomenė Vokietijoje galutinai konsolidavosi.
Naujosios valdybos prezidiumą sudaro: pirmininkas - Inž. Dr. J.
Zowalicz-Mowinski, vicepirmininkas - K. Cđrobny ir sekretorius -
Kon. W. Szwabowicz.

Naujasis prezidiumas prisistatė ir Bonnoje, vokiečių pabėgė-
lių ministerijoje, kartu iškeldamas ten lenkų grupės pageidavimus
ir reikalavimus. Lenkai, pav., pageidavo, kad tremtinių centriniams
organams būtų suteiktas toks nors teisinis statusas, pagal kuri
jie turėtų oficialią teisę atstovauti ištaigose tremtinių reikalus.
Kadangi tremtiniai, nebūdami Vokietijos piliečiai, bet vis dėlto gy-
vendami Vokietijoje didesnėmis grupėmis, negali rinkti savo atsto-
vų į Vokietijos seimą, tai šie centriniai jų organai turėtų tą trū-
kumą atstoti.

Ypač platus reikalavimai buvo pateikti švietimo srityje, reikalaujant, kad visur, kur lenkų vaikų skaičius yra didesnis, Vokietijos lėšomis būtų įsteigtos pradžios ir aukštesniosios lenkų mokyklos, o ten, kur vaikų yra mažai, vokiečių vyriausybė apmokėtų tiems vaikams lenkų dėstomas pamokas.

Vokiečių vyriausybės atstovas, pripažindamas jam prisistačiusi prezidentą kaip lenkų tautinių grupės atstovus, dėl lenkų iškeltų reikalavimų pasiskė labai mandagiai, tačiau nepažadėdamas jų įvykdymo.

Vėlesniame "Polak" numeryje skelbiamas platus memorandumas lenkų išėivijos švietimo reikalais. Jame konstatuojamas būtinas reikalas steigti savas mokyklas, nes, pagal esamą padėtį, busia prieita prie to, kad, pavyzdžiui, Strasburgo Europos universitete lenkų tautybei siūlomos studijų galimybės nebūs išnaudotos, nes nebūs paruošta lenkų jaunuomenės, kuri galėtų imtis studijų Laisvosios Europos programos tautiniams rėmuose.

Memorandumu nesikreipiama išakmiai į savąją išėiviją, bet susidoro išpūdis, jog lenkai reikalauja, kad kas nors iš šalies tuo susirūpintų ir tą problemą išspręstų.

LENKAI VI TUOSE KRAŠTUOSE

Lenkų pokėriniais statistiniais duomenimis, 6 milijonai lenkų ir lenkų kilmės žmonių yra pasaulyje už sovietinės Lenkijos ribų.

Iš tų 6 milijonų yra:

- 1) 720-750.000 lenkų, gimusių Lenkijoje prieš 1914 m. rugpjūčio 1 d. ir išėmigravusių prieš pirmąjį pasaulinį karą.
- 2) 450-500.000 - gimusių Lenkijoje prieš 1939 m. rugsėjo 1 d. ir išėmigravusių tarp pirmojo ir antrojo pasaulinio karo.
- 3) 450-500.000 - politinių emigrantų, kurie po 1939 m. rugsėjo 1 d. apėleido Lenkiją savanoriškai ar priverstinai.
- 4) Apie 3 milijonai asmenų, gimusių ne Lenkijoje, bet lenkų kilmės, prisieimusią lenkų kalbą ir kultūrą.
- 5) Apie 1,5 milijono asmenų, gimusių ne Lenkijoje, bet pripažįstančių savo lenkišką kilmę ir turinčių Lenkijai daug sentimentų.

Iš pirmosios grupės grįžo į Lenkiją (1919-1925 m.) 162.500 asmenų. Antrosios grupės emigrantus daugumoje sudarė darbo jėškantis elementas (1919-1931 m.). Dauguma jų buvo išėmigravę į Prancūziją - apie 600.000 lenkų ir apie 600.000 žydų, bet lenkų dalis grįžo ir dar grįžta. Sie, sugrįžusieji į Lenkiją, dabartiniam režimui viešpataujant, (1946-1949 m.) sudaro 14 %. Trečiają grupę sudaro apie 130.000 karių, 270.000 belaisvių ir prievarta atvežtųjų darbuos į Vokietiją, 30.000 moterų ir vaikų, atvežtų kartu su gen. Anderso kariuomene iš Sovietų Rusijos - jie buvo daugumoje sovietų išvežti, ir 15.000 1939-1940 metų pabėgėlių.

Šiuo metu 45 % šios emigracijos išėliavo 1949-1951 m. į užjūrius; iš 55 % Europoje likusiųjų maždaug pusė yra D. Britanijoje ir pusė V. Vokietijoje, Prancūzijoje ir Belgijoje.

***
X
X
X
X
X
X
X

LIETUVIŲ VASARIO 16 GIMNAZIJOS APYSKAITA

1952.VII.1 d. - 1952.IX.30 d.

VASARIO 16 GIMNAZIJA GAVO AVUŲ:

	Liepos	Rugpjūčio	Rugsėjo	Iš viso
PINIGAI:				
Venecuela			868,80	868,80
U. S. A.	5.393,06	3.957,19	13.547,13	21.897,38
Kanada	889,52	940,50	1.493,49	3.328,31
Australija	374,82	546,04	825,94	1.746,80
Vokietija	-	-	13,00	13,00
Kolumbija	-	-	14,00	14,00
Kitų pajamų	780,00	768,00	781,00	2.329,00
	<u>7.437,40</u>	<u>6.211,53</u>	<u>16.348,36</u>	<u>29.997,29</u>
PRODUKTAIS:				
B.I.L.F.	4.800,00	-	3.162,00	7.962,00
CURE	587,50	-	-	587,50
Int.Resc.Com.	550,00	-	-	550,00
Balt.Hum.Forb.Svedija	240,00	150,00	-	390,00
Kiti	40,30	61,20	-	101,50
	<u>6.217,80</u>	<u>211,20</u>	<u>3.162,00</u>	<u>9.591,00</u>
VNYGŲ: ivair. asm. ...	54,60	51,40	52,20	727,50
Vokiet.Kr. Valdyba ..	-	-	589,30	589,30
Iš viso:	<u>13.709,80</u>	<u>6.454,13</u>	<u>20.151,86</u>	<u>40.315,79</u>
V.P.V. gavo:				
Lukų šviet.reikal.ir	-	-	1.249,99	1.249,99
už Vargo Mok.ženkl.	-	-	1.163,69	1.163,69
Gražino skolų	-	-	-	-
Iš viso:	<u>13.709,80</u>	<u>6.454,13</u>	<u>22.565,54</u>	<u>42.729,47</u>

VASARIO 16 GIMNAZIJOS IŠLAIDOS:

	Liepos	Rugpjūčio	Rugsėjo	Iš viso
Atlygin.mokytojų,				
tarn.ir derbin.	3.475,93	2.996,75	4.505,89	10.978,57
Maistas	452,99	2.799,58	5.110,73	8.363,30
Nuoma, šviesa, kur.švara	379,75	606,85	962,31	1.948,91
Mokymo priemonės	-	-	14,81	14,81
Rašt.išl., telef.paštas	57,85	149,06	404,39	611,30
Transporto išl., jėpas	34,90	39,20	308,10	382,20
Mokinių kelionpinig...	-	321,20	151,32	472,52
Ivairios išlaidos	147,00	50,24	222,67	419,91
Iš viso:	<u>4.546,42</u>	<u>6.962,88</u>	<u>11.660,22</u>	<u>23.169,52</u>
Gražinta skolų	-	-	2.126,09	2.126,09
Iš viso:	<u>4.546,42</u>	<u>6.962,88</u>	<u>13.806,31</u>	<u>25.315,61</u>

VOVIETIJS VRAŠTO VALDYBA:

Graž.ginnaz.reikal.				
padarytų paskolų	-	-	-	666,67
Atlygin.Vargo Mok.mokyt.	-	-	-	1.024,00
Šviet.Inspekt.išlaidos	-	-	-	450,00
Patalpų nuoma	-	-	-	91,33
Raštin.išl.,pašt.,telef.	-	-	-	76,16
Ivairių išlaidų	-	-	-	82,32
				<u>2.390,48</u>
Iš viso:				<u>27.706,09</u>